

AKATALPA

Temmuz 2019 - Sayı 235

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Serap ERDOĞAN

TEZGÂHTAR

Şimdi sen martısız şakağında bir şehrin
Patlayacak uyku gibisin çok erken
Şimdi sen kasalarında kart okuru mağazaların
Ömrünü katlayıp raflara uykunu raflara
Serdiğin uzaklık aklında buruşarak
Aşkımı askıdan düşüreceksin

Yakanda adın gibi bir çorak yazı
Yalnız kapıda öten mavi boyalı kuşla
Gidenlerin üst üste kaç mevsimi giydiklerini
Caddenin kaç yaradan yapıldığını bilmeyeceksin

Geçirgen bir kımlıtya sarılısın, keten dokumalarda defo
Seni kasadan hasarsız geçirmeyecekler
Yokuşunu tamir ederek
Etiketinde kanamış harfleriyle sırtının
Depodan eski bedenini getireceksin.

Askıda solgun ve kolalı bulduklarında seni
Yeni sezon başlamış diyecekler
Şimdi yas moda.

Ankara, Mayıs 2019

Ezgi KOKULU

GECE TARİFESİ

Hayat kumpanyasının gece tarifesi yine dopdolu
Bir canı kukla gibi oynatılıyor meydanda ben gibiler
Kar kış demeden asaletten dört köşe olmuş melodiler
Sabah kuşu gibi ötüyor penceremde kuşluk vakti
Günlerden sonra bu güzel manzaraya karşı ilk kahvem
Seni yad ediyorum bembeyaz satırlara
Yaşamak çok meziyetmiş gibi gidince de dönülemiyor
Yamalı yaralarım yine dikiş attı
Yağmurda yürürken mi yoksa koşarken mi daha çok ıslanır
Fırtınaya yorgun düşen gemiler
Yakışıklı delikanlılarla dert demleyip içiyoruz
sabahlara kadar
Bir devir teslim töreni gibi bu gece
Ölü bedenimin başında sabırla bekliyor havlamaktan
yorulmuş dostum
Bir apartman dairesinde baharın son gecesinde vuruldum
Güya manzaraya dadanmıştı kalemim...

Selami KARABULUT

KAYBEDENLERİN TESELLİSİ

akşamların fısıltıyla anlatılan öykülerden
yarasız çıkan bulunmaz kalbim
anlamaya vaktin bile olmaz sözün bittiğini
birbirinin aynısıdır karanlığı kulaçlayanlar
aynı kaderi paylaşır başka zırların içinde
zafer çığılığıyla tepinenlerle kaybedenler

böyle kış akşamlarında doyumsuz bir hevesle
sınar kendisini herkes başka bir kalpte
kimisi çocukça bağlanır kalır bir rüyaya
güvenilmez biri olur kimisi sınana sınana
yine de hayatın en güzel avuntusudur aşk
körelmiş bıçakları hazır tutmak için sabaha

ah neden süslenerek alçaltılır sözün kutsiyeti
iki kalbin arasına sığdırılan dünya
hükümsüz kılmaya yetmez mi bütün hakikati
kış akşamlarının kasvetiyle ateşe yazılmış öykülerde
kaybedenden daha bahtiyar kim olabilir, kalbim
ölülerin soluğuyla ısınır geçmişin rüyaları

sen yaralarınla güzelleş ve unutma
bütün içtenliğiyle yas kılıcı kuşananlar
onurludur ellerini eldivenlerde gizleyenlerden
kurban sendin ya da bir başkası
ortada her zaman yanıtı aranan kuşku olacak
belki de bu aşkın en güzel kusuru

Oresay Özgür DOĞAN

AGALMA

işte ben ölü kediydim
o belleksiz ve uzun yolu yürüyen
sudan ateşe yağmalanmış sancıyla...

/kıvraniyoruz kokusunda

Döndü Açıkgoz, Hüseyin Alemdar, Suat Kemal Angı, Naci Bahtiyar, Atan Başkesen, Alper Can, Şaban Çetin, Önder Çolakoğlu, Oresay Özgür Doğan, Mustafa Dursun, Orhan Emre, Serap Erdoğan, Şerif Erginbay, Osman Serhat Erkekli, Kuzey Genç, Mehmet Girgin, Tuncer Gönen, Nihan İşiker, Ali İlhan, Barbaros İrdelmen, Burak Kara, Selami Karabulut, Muammer Karadaş, Selim Savaş Karakaş, Beytullah Kılıç, Ezgi Kokulu, Hüseyin Korkmaz, Esra Murutoğlu, Hüseyin Peker, Mehmet Rayman, Muharrem Sönmez, Kazım Şahin, Sedat Şanver, Gültekin Tezcan, Şerif Tezgörenler, Hakan Unutmaz, Necip Yıldız.

HAİKULAR



PALİMPSEST

Sevgili Walter –
Dün silinen o cümle
Bugün gülüyor.

ÖFORİ

Hiç susmuyorlar
Haşhaş ağacındaki
Çayırkuşları.

EŞLİKÇİ

Hadi salyangoz –
Aldırma doluya da
Yürü mantarla.

MO CHUISLE

Yolu özlerken
Herkesten daha mutlu
Yorgun kırkayak.

ÇARESİZ HAİKU

Güller kokmuyor –
Bu yaz kelimeleri
Konuşacağız.

Dil acıyınca
Nane yapraklarından
Utanacağız.

YAZI BEKLERKEN

Ah yalnızlıktan
Tanınmaz hale geldi
Kiraz ağacı.

BUZ GİBİ

Kuşlar göçüyor –
Her ayrılık öncesi
Esen genç rüzgâr.

HOYRAT TARZINDA KEDER

*kalbime ataş düştü
içinde yar da yandı
su serptim ateş sönsün
serptiğim su da yandı!*

Kerkük hoyratı

bin şiir daha yazsam ne düşüncük ne mavi olamam ki
ömrümün odaları gençliğim gibi can eğrisi hiç boşluğu
bordo bir bıçakla dimdik ve yamyassı kestim kendimi
yalanım yok burnak'ta doğup hüseyinik'te öldüğüm doğru

(köylü bir annedir içim, kendimi kıramam ne yapsam
(her şiir vaktin ağrısı, yedi vedâ sekiz veba'l
(yakin geçmiş ünlemlerim ki yaramdaki yaren
(demem o ki hem yas hem espas defteri uzağa gitmek!

bin türkü daha yaksam duyuramam sılama hoyratımı
kalbimi ve gözlerimi çizen mızrap ucu bu iki bıçak--
âh, aşkın ve kederin akrabalığı benimde ve içimde
sıla-gurbet sarkacındaki ilgençliğim ki kandan kale

(hoyrat da bir yerde hatıra bayramı, unutma beni!
(her şiirim her şiir taşım göz göz nasıl da gözyaşım
(varsın keklik şiş yapsın beni feleğin oku
(iyi cesur çirkef kadın, korkuyu bile senden öğrendim!

ne zaman bir hoyrat duysam, dağ imgesi ölsem
Allah'ın beyazı ömrüme dokunur!

Yokilçe Gebze, 16 Haziran 2019

SAMAN ÇİÇEĞİ

sana bir şeyler
söylemek için çarpıyor
iki yapraklı yoncaların yeşili
ülkemin bir dalına tutunsam
dinlesem bütün zamanları
öyle yaşasam bütün memleketi

senin elin ayağın
bu tozlu yolların bereketi
mevsim yapraklarından çıkardım
sarı yapraklara musallat olan lekeleri
yuvasız kuşların yuvalandığı harmanlar
evdeki bulgurun kapısına çıkar

çatımıza konan kuşları sakın uçurtma
ötüşüne yaslandığımızı bilsinler
göç almış kentlerden geçerken bile
kanatlarım degecek gibi oluyor yere
göklerin gümbürtüsü zamansız
bulanık sulara kapılmış saman çiçeği
sevgimin harmanı tınaz tepe ////

Sedat ŞANVER

VATAN BORCU

Askerliği Trakya'da yaptım, uzun dönem

Omuzda ağırbaşlı şerit, kol ve bacakta esas duruş
Büyük harfli kahramanlar gözetliyordu taş sokakları
Toprak her fırsatta huysuz, ay parola sorduğunda
Kışla mevcudu birbirine tüfek uzatmaya hevesli
İlk çitirtide göğüsler mermiden tarafa dönük
Bütün çiçekler eninde sonunda günebakan

Batarya çavuşu yivlerin arasını okşuyor içtimada
Hazine fişkırıyor mezardan, mağaraya define gömülü
Kuyuda sahipsiz kemik, çeşme başında tanıdık kırgınlık

Her kapı çalınışında menteşeler azıcık daha kıskanç
Sıva çatlak, boya dökük; taşların altında acemi tanrı
Oyuklarda üzgün fahişe; çocuk gülüşleri, acemi gölge

Ne desek boş
Karşıdakini bize, bizi karşıdakine sürgün etmişler

Nereyi kazırsak kazıyalım bir komşunun ahı çıkıyor dışarı

Hüseyin KORKMAZ

KAYIP RENK

hayallerin nüfusuna kayıtlı sessizliği
o kayıp rengi aradım
yalnızlık örtüsü altında mı kaldı
ah
sözlerim çöle dökülen su gibi umarsız, yalnızdı

kuşlarla beraber göç edebilmenin adı vardı
gözlerinde, bir halk cumhuriyeti;
kimsesiz, yıkılmış yakılmış
taşa oturmuş kara uzun saçlı bir tarih; üstelik bakımsız,
parmak arası yosun tutmuş elini verir bana

gülmek, upuzun kış artık
iki büklüm üşür kalbim,
hazırlıksız yakalandım işte çok sert rengine hasretin

kırmızı tenini gördüm de bu gül dedim belli dikensiz
gülüşündeki nilüferlerini topladım tenhalığında
ömrümün taşlarını ayıklayıp kedere fırlattım
kendimden geçmiş kendimi, gürtlüsüz aradım

yaraya tuz aradım;
hayatın tuz gölü gülme derinliğinde saklıydı
kalbim mi acemi dalgıçtı acı denizinde,
yorgun ve yalnız yüzerek
dibe iniyordu çocuksu ve masum büsbütün sessizliğiyle

kıyıya çektim; suni teneffüs yaptım ömrün solan
güzelliğine de!

Şaban ÇETİN

KUĞULİÇE

Kendimle başbaşa kalmak istiyorum.
Hey, sana söylüyorum göçek yolculuğum!
Her yanda göl sessizliği ben ki;
Yüzümde ellerin, ayakların dinginliği,
Kanıma karışıp dünya oluyorlar,
Ölümün bir anlığına silindiği.

Karnına bir uğur koymak istiyorum ıssızlığın.
Şenlensin, bir parça da kederlensin istiyorum.
Kuğular sevile sevile kuğulüçem olacak.
Yürekli bir şehre göçmek istiyorum.

Gün boyu gölgelerin yönü değişiyor,
düşebilirsin karanlığa, düşebiliriz aydınlığa belki
Hangi zamanda ten dinginleşiyor, bilebilir misin?
Aklıma düşüyor çayırılı bir tepeden baktıklarım
Diri güncelliğine yapıyorum yıldızların!

Doğuyor vuran şavkla yer,
Gözlerden bedenime dökülüyor genç olmak.
Seviyorum kınında duran aşkı,
El yordamıyla büyüyecek!

Ağlamaz bir gül oluyorum altında güneşin
Ben senli, sen toprağıma yaşam eken kraliçe!
Sözler taraçalı göklerde tırmalıyor sevileri

Fidanların boy vermesi önümüzde
Koşan oluyoruz martıların dinginliğine
Bak bir yürek iki dilim ekmekte!

Önder ÇOLAKOĞLU

İÇİMDE ZAAFLAR ÜRPERİR

İç sıkıntısı
Gözlerini dayadığım
Yola bakan pervazları aşındırır suretin
Gölgesi görünmez perdeleri kapalı
Senaryosu kayıp oyunların
Sisler çöker sırtımıza
Uykusu ağır
Saçları sıfıra vurulmuş hayatlar

Kutup mavisini hüzün taşırısın
Gelir gözlerine yıkılır ayrık otu
Öyle uzun sessiz ve تنها yol
Giderken döner, hisseder insan
Ağrının dağa doğru çekilişi
Dağın yola bakışı
Uzakta deniz var oysa

Birazdan konuşurum onlarla
Yerden gökten
Benim payıma verilmiş olan
Sözcükler
Kaburgalarım ah, bir hece değil sadece
Hiçliğin sancısı
İçimde zaaf lar ürperir
Senin varlığında

Sabırsız bir günüşiği bekliyorum sadece

2019'A İKİNCİ İŞIKLAR

Hüseyin PEKER

Nur Alan, 1981 İstanbul doğumlu Fizik Mühendisi, ama felsefe eğitimi ile astrofizik eğitimi de almış. Zamanında *Akatalpa*, *Şiiri Özlüyorum*, *Şiirden* vb. çeşitli dergilerde şiirlerini yayımlamış. İlk kitabı *'Ev Kitabı-Yedinci Avaz'* (Natama yayın, 2019) ile şaşırtıcı bir deneyimle karşımıza çıkıyor. Esrar Kapısı, Ruh, Akıl, Kalp kapısı gibi kapılardan kilidin dilini konuşturarak odalara açılıyor. Bildiğimiz pencereleri yok bu odaların. Çoğu karanlık bile değil. Düz yazıyla taranmış, aynası silinmeyi hak eden puslu görüntü veren, sestem eskilliğini kurtarmış bir dolambaç adeta. *'Nakışla şiir arasında bir sanat dalı'* diye söz ediyor Enis Akın, kitaptan söz ederken. Bence kendini yuvarlamayı önceden deneyen, ama tüm kavramları karmaşa biçimine dönüştüren, çağ ötesi bir kahraman var karşımızda. Kazanımı kaynatan, ama tadına bakmadan fısıldayan bir fısırtıyla: *'sok mü içindir hep bunlar'*. Onun şikâyeti var aslında. Karamsar bir devirme yöntemi önceliğiyle hareket halinde.

Vardığı son noktada doğruyu bulduğundan emin. Ama biz okuru, nerede bıraktığından kuşku. *'Yedinci avazım çıktığında kulağıma ismini okumak üzere göründü Rouhafza'*. Ev sakinlerine mahsus olarak yazılan bu bölüm (Serlevha), bana ne kadar Sevim Burak'ı hatırlattı. O da modern bir ışıltıyla, evlerin Osmanlı çatılarından bir büyü koparırcasına yazardı. Sanki kahve falından bir telve kaparcasına anlardık ondaki gizemli Üsküdar çatılarını. Ahşap öyküleri, Nur Alan'da tahta kokulu dizeler olarak, yanmaya bırakıyoruz. Çatırdamadan küllenecek bir evreni işaret ediyor. Korku filmine benzeyen bir kötümserlik var edasında.

'Uyuman gerek' sözünü *'sizi uyutmam gerek'* olarak da algılayabilirsiniz. Nur Alan, bizi başka bir alana çekmeye kararlı. Seyircinin oyuna katılmasını beklemesi de onun doğal hali değil mi? *'Perde ne zaman kapanacak'* denirse, sonu baştan tasarlanan efsunlu haritalar karışır işin içine. Bazen de boğazımızda kalır tüm anlattığımız. Dedim ya Sevim Burak da aynı ahşap karma'dan doğmuş bir zebaniyle sevişirdi. Nur Alan'ın işi de şerbetli saydığımız ülbeşekerlerle...

Nur Alan'ın ödünç aldığı şairlerden biri de Ece Ayhan. Sanki ondaki cumbalı alan, Nilgün Marmara'ya bağırp çağırın bir dost kusmuşu. Çay kokusu, çaycı çırağıyla beraber anlatılırsa, ses kelimeler arasında kırılıp doğrulursa, ve denenirse Türkçe'nin türlü boyutu oluşur. Ne derim ben buna! Mantar'a da yer var bu âlemde, çınar'a da.. Nur Alan apandisit ve gözlüklerini bir arada kullanıyor. Deneysel şairlerden tek farkı; ironiye pek kulak asmıyor. Kapı tokmağına el sürerse, zaten parmakları bronz kalınlığa dönüşüyor. Şikâyetçi evet, ama güldürmeyi sevmeyen bir palyaço. Gözünden bir damla yaş akar diye bekleyip durduk.

Edirne'de doğan şair Necdet Tezcan'ın kızı, **Özlem Tezcan Dertsiz**, edebiyat öğretmeni olarak Edirne'den sonra Bursa, İstanbul, Kastamonu ve ardından İzmir'de öğretmenlik yapıyor. Şiiri çok yönlü bilen, hissedeni biri. Kususuz şiirler yazıyor. Çocuk kitapları haricinde dördüncü şiir kitabı *'Sus Şarkıları'*nı da (Betik yayını 2019) bu yıl çıkarttı.

Aldığı edebiyat eğitiminin de etkisiyle, *'yazmasam deli olacaktım'* dediği gibi ustanın, yazmanın hayatında önemli olgu işaretinden ayrılmadan, okurla buluşuyor. Eksiltelen kelimeler, kususuz şiir yakınlaşmalarının seyri arasında *'harflere, sözlere, hecelere bir dize vermeden'* söze devam ediyor. *'bundan sonra gül dikme ülkem'* diyen bir toplumsal sunuş da var dize aralarında. Her anlattığını bir başka hayat olgusuna benzeterek

sonuca varıyor. Bazen yolda karşılaştığı zift karası, manolyayla karşılaştırılıyor. İki harf çalarak ateşten yapıyor tüm bunları. Bazen de yaralı bir şifacıdan aldığı merhemle kanatıyor bizleri..

Bazen kısalan, bazen de şahlanan dize aralıklarıyla, kasırgadan bir yardım isteyen metaforlara rastlamak mümkün Dertsiz'in şiir koşturmasında..

Keyifli bir okuma, hiç de sürçmeden. Rahat ve akıp giden..

Özlem Tezcan Dertsiz'in batmayan bir anlatımı var, sürçmeyen. Şiirin kırık olduğundan süzülen bir kaynak suyu kadar pırlıtsız ve saydam. Kelimeleri nasıl kullanacağını bilen bir ustası. Kısalttığı yerde hatasız buluyor. Uzattığı yerde yıllardır katlayıp ütülediklerini..

Enis Akın, Türk şiirine son dönemde iyi bir armağan kanımca. YKY'den 2019'da çıkan *'Müjgan'* kitabı da, yıl içinde çıkan en iyi kitapların başında anılmayı hak ediyor. *'Müjgan'* hakkında kısa dip notları:

1- Varlık haziran sayısında Enis Akın'la Özgür Göreçki'nin yaptığı okunmaya değer (ve gerekli) bir söyleşi var. Kitaba yaklaşmanın ana maddesi saydığım bu söyleşide E. Akın, özgün fısıltılarla söylüyor: *'Bence bir şairin amacı, 'en iyi şiiri yazmak olmalıdır, Daha önce de söylemişim, 'en iyi ben yazacağım' demeyen hiç çıkmasın ortaya. Elindekinin en iyisini şiire veremeyen 'şairim' demesin, çünkü aksi bir kibirdir. Kimse Türk şiirine üstten bakma lüksüne sahip değil. Üzerim, ben de üzerim Türk şiiri de üzer.'*

Şimdi bu savlı sözler, elbet iyi şiir yaratma çoşkusunu yaşatan kim varsa sevindirir tabi, hatta katılmaya zorlar. Yaratma ivmesini parlatır. Hani ne zamandır, pısrık uykularda yanan Türk şiirine, fiske gibi bu deyişler. Son satırdaki sıralamaya da dikkat. *'Üzerim, ben de üzerim Türk şiiri de üzer.'* Burada deneysel çıkışlı E. Akın'ın söz hücumuna uğrarken vardığı son nokta imleri var. İçinden kopan çavlan'ın, anlamdan üst düşünmeye vardığı çarpıntı. Şiirlerinde de böyle, söz düz gitmiyor hiç; kelimenin bir yerde, koşturduğu duraklar arasında rastgele gezintilerine tanık oluyorsunuz. Hoş bir kelime koşusu bu! Hani Turgut Uyar'dan Atilla İlhan'a, İlhan Berk'e gelişen söz'ün şiir halinin, sonraki uzantılarına ilk örnek sanki şairdeki:

'ben de o gemideydim

(dünya bir adet kanamasıdır)

bir tahta parçasına tutduğum en ufak bir kara parçası bile yok

ben bu hikayeden sağ kurtulmuyorum

herkesin içinde yaralı bir kaplan yaşar' (Müjgan s:25)

Ne kadar özlenen bir söyleyiş ve teknik bu! Hele *'Başka Birinin Altın Avcısı'* adlı kitabın en sevdiğim parçasından aldığım bu şiirde karşılaştığım kaplan imgesinin, şiirde koşturduğu ve vardığı duraklar. Kendini zor tutan, durmadan bir kalp krizini öldüren, arada yaralı bir kaplan'a dar gelen, hatta *'eve gidelim birazdan yaralı kaplanlar geçer'* dedirten, üçlü dörtlü bir yazgı. Evet bu şiirde ve şiirlerin tümünde Üsküdar'dan Laleli'ye, Aksaray'dan Eyüp Sultan'a bir mahalle koşusu, efelenmesi de görülüyor sanki. Bir ürperti bu koşuşmalar. Sanki dövülecek, dayak atılacak ya da kaçılacak bir iç hesaplaşmanın kalıntıları.

2- Adı Müjgan ya kitabın, elbet bir aşk kokusu da yayılıyor, bu damarlarda çekilen kanın hızlı deviniminde. E.Akın: *'Sana iyi şeyler söylememek için kendimi zor tutuyorum'* dese de, hatta *'o gün sahilden çalınan terliklerimi sahiden seviyordum, pazardan almıştım'* (s:33) diye işi kendine yöneltilip, farklı güzergâha da çekse, *'seni sevmek yokuş aşağı'* diye ayırt ettiğimiz bir sevgi söz konusu. Hani *'Orada bir gün herkes Müjgandır'* (s:38) deyip işe düğün davetiyesi çıkaran bir derli toplu aşka da benziyor her şey. *'Ben bir mutfak kazasıyım'* diyen güncel bir dalgalanma, işin özü de aslında şu dize de saklı:(Ne anlarsanız:)

Barbaros İRDELMEN

SEN UYURKEN

Uyku aramıza girince
Uzak kalıyorsun sevgimden
Kıskanıyorum
Hangi yolculuktasın bu gece

Ne güzel huzurla uyuyorsun
İçimi yakan renkli gözlerin kapalı
Güzelim saçların dağınık
Öpen dudakların sessiz

Rüzgâr sert esiyorsa
Deniz kıyısındaysan varsa rutubet
Ya kar yağıyorsa olduğun yerde
Örteyim üstünü

Yoksa deve üstünde
Güneşin altında
Bir çölü mü geçiyorsun şimdi susuz
Bir bardak su getireyim başucuna

Derin uykundan belki ellerinde
Çiçeklerle yıldızlarla uyanacaksın
Buluşacağız yine
Sevinçle bekliyorum sabahı...

İstanbul, 12.02.2019

'Bıçak çıkmadı çekmecedem

Keskiye inmedi çekiç

Metal çınlamadı boşlukta' (s:32)

3- Bir de, romandan, öyküden uzak durduğunu söylüyor E.Akın. Hangi şiirle hatırlanacağınına hesabına karışıyor an azından, Varlık hazirandaki söyleşide ayrıca ilginç bir yaklaşımdan söz ediyor: *'Müjgan, kitap olarak tasarladığım kitaplardan farklı, bir seçki.'* Şair, hayatının çeşitli aşamalarından seçilmiş bazı şiirlerden oluşan bir kitapmış Müjgan. Tabii bu sözlerden ne anladım bilemem, ama kitap oylumunda okuyunca, bu çeşitliliği eriten bir toplamla karşılaştığımı da fark ettim.

4- E. Akın aşağıdaki örneklerde de görebileceğiniz üzere.

'yaralarında iş yapmasın kimse yarlarından' (s:24),

'herkesin erkesin sevildiği, kimsenin imsenin sevilmediği odalarda' (s:10)

'kims ev er ki msever ki mse ver' (s:16)

DeneySEL şiirin başarılı duraklarında; kelimeler, bazen de harfler arasında oyunlar kurmakta, düzmece şekil birlikleri yaratmaktadır. Bunun adı; dilin olanaklarından anlam katında yararlanmak olarak sınıflanabilir.

'Dikkatli ol dedi bakireyim' (s:12) 'morluklar var memelerinde' dizelerindeki tutku takıntılarını da sayarsak, şiirler toplamı bir seçki niyetine tasarladığı 48 sayfalık kitaba, E. Akın koca bir dünyayı sığdırmış. Ama farklı bir koşu bu. Kelimelerin bazen sağanak yağmur ya da şimşekli bir gök gösterisi gibi arka arkaya sıralandığı bir hava raporu sanki. Durmadan değişen ve sürükleyen bir zincir.

Bence *'Müjgan'* mutlaka okunmalı. *'Bir odaya bir bir enis gerek bu divan şiirine yürüten bir merdiven' (s:44)* dizesine hak verecek bir yere varmak için...

Nihan İŞIKER

İŞIĞIN BAŞUCUNDA YANAN KANDİL -II-

sönse de tüm lambalar
kararsa da düşler
gelince sen ışığınla
güneşi boğar sendeki huzur

bir avuç mavi
bir avuç hüznle
ne çok bekledim seni
hoş geldin huzur
bir daha hiç gitme

Kuzey GENÇ

PAPATYA SOKAĞINDA BİR GÖK

kadının maviyi öpen gözleri
düşüverdi gökyüzü günlerime

çantamda *Ten Vakti**
sevgilimle birlikte soyunurum şiire.

uzun şiirleri onun dudaklarında okudum
acı ve imgenin buluştuğu tat saklıydı

çoğalan ellerimde
papatyaları eskitirim

-bir papatya neden can döker?-

her yaprağında
sarılan bulutlar
yağan yağmurlar
kokan sevdalar saklıydı

çançiçeği soluğunda dokudum
kadının göğüs haznesine
her şey o kadar maviydi ki...

cebimde para yoktu
devletin bahçesinden papatyalar çaldım
böyle başladık hayat hırsızlığına
sokağın gökyüzüne açılan köşesinde.

* *"Ten Vakti"* Hüseyin Alemdar'ın şiir kitabıdır.

Çıktı!

Mızıkça Çalan Çocuklar İçin İlk Yardım Bilgisi

şiir

Altay Ömer Erdoğan

Kaos Çocuk Parkı Yayınları, Ankara, Mart 2019, 124 s.

GÜNLÜK

Osman Serhat ERKEKLİ

- 684
İki bin yıl önce Roma mesela şimdiki Kadıköy kadar kalabalık değildi herhal.
- 685
Bu ışık dünyasında zamanın geçişini kimse engelleyemez.
- 686
Ramis Dara diyor: Ama bütün sorun macera değil mi idi ve ekliyor : Hayatın bizi yönetmesine izin vermemeli; tersine biz Hayatı yönetmeliyiz.
- 687
Sevil Avşar diyor : Ben ben'den bir "ben" yarattım; Yunus Emre'ye minnet duyarak. Üç şiir kitabı var Sevil'in, geçen dedi ki : Bir fısıldadım, iki haykırdım, üç yazdım.
- 688
Kardeşim Özgür Erkekli diyor : Bu dünya torunlara bırakılacak dünya değil.
- 689
M. Mahzun Doğan hayatı ve şiiri karıştırmış küçük yaşından beri. Şair çocuk. Karışık diyorum çünkü sanki böyle bir şair tek kitapta kalmalı idi.
- 690
İsmet Tokgöz ve Erkan Kara ile oturduk bugün ayrı zamanlarda. On dostum var,on tane de eşyam var. Tam kararında bir sayı. Bir de bekleyen bir tabut, on bir. Ölürsem temiz öleceğim.
- 691
Mayıs yayınlarından Kardelen Hanım, İnsanın Halleri adlı ortak şiir kitabını göndermiş. Yazılı Kağıt Yayınlarından Orhan Göksel'in Beyhude Kan adlı şiir kitabı geldi. Usta Çıracak yayını olarak Abdullah İlhan'ın yeni şiir kitabı çıkmış.
- 692
Cumhuriyet sonrası türkçesi osmanlıcanın kelimelerine , ilginçtir yeni bir şey söylüyorum, ve cümle yapısına tercüme gibi oldu. Aslında osmanlıca düşünüyoruz; türkçe konuşuyoruz. Belki bizim nesil için... Böyle olunca da ruhu olan eser yaratılmıyor.
- 693
Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastahanesine gittik Müslim Çelik'i görmeye. Bulamadık.
- 694
Lezzet, zevk v.s. ölümü unutmaya yetmiyor. Sadece kendi müstakbel ölümümüzü değil; yakınlarımızın da...
- 695
Barbaros İldermen ile Bağdat Caddesi'nde kaliteli bir kafeteryada oturduk. Yeni doğan torununu kutladık. İnsanlar, canlılar mekanlar ile var. Tabi zamanlar ile de...
- 696
Akatalpa mayıs'ta Sedat Şanver'in, Levent Karataş'ın, Oya Uysal'ın, Alemdar'ın, Peker'in şiirleri göz doldurdu.Ayrıca Mustafa Ergin Kılıç da uzun bir şiirle göründü.
- 697
Tabiat zaten uygardır. En vahşi ormanda bile uygarlık vardır. Betonun ve teknolojinin uygarlık olup olmadığı tartışılır.
- 698
Güneş saçmalmıyor.

699
Hatıraları azaltınca geçmişin yükü de azalıyor.

700
Yağmurlu geçti son günler ; ezanlar ıslandı.

701
Çevremde iki mühim edebiyat adamından iki mühim gelişme. Yücel Kayıran Helalleşmeler adlı yeni eseri kapsamındaki Etrük şiirini uzun bir söyleşi eşliğinde Hece mayıs'ta yayımladı. Şeref Bilsel ise edebiyat yazılarından oluşan yeni eserini Yitik Ülke yayınlarından çıkardı.

702
Kardeşlerimin yani kardeşim ve eşi Zeynep'in bir guguklu saati var. Geçen gün tamirciye götürdüler. Metin Eloğlu'nun Düdükli Tencere diye kitabı vardı. Guguklu Saat Tamircisi de kitap adı olabilir. O tür kitapların ilki Melih Cevdet'in Telgrafhane'sidir.Tabii sadede gelirsek, şiir bunlarda aranmamalı. Şiir mizahtan gelen bir orijinallği kaldırmaz. Şiirdeki orijinallği şair doğuştan getirir.

703
Eskilerden Günel Altıntaş'ı, Eray Canberk'i özledim. Necati Tosuner'i arada görüyorum. Günel Ağabey 1935 doğumlu olmalı. Çok dinçmiş; Tanrı uzun ömür versin. Eray ağbi 40'lı, Necati ağbi 44'lüdür. Benim bir zamanlar günde beş paket sigara içmemden dolayı belki kömür dumanlı havalardan koah'im var. Onun dışında mühim bir rahatsızlığım yok.

704
Zeytinyağı, tereyağı eldeki egzamaya iyi geliyor. Eskiden krem mi vardı?

705
Kadıköy'de gençlerden Çağın Özbilgi ile tanıştım. Dün Sunullah Arısoy ödülünü almış. İki kitabı varmış. İyi bir insan. Çok temiz bir yüzü vardı. Gökhan Arslan'a da rastladım Kadıköy'de ; sıcak insan Gökhan'ın bazı sorunları var ; geçer umarım.

707
Kırk Yaş Kitabı, Kırk Şehir Kitabı'ndan sonra Yeprem Türk bugün 20 mayıs 2019 günü matbaadan Kırk Erenle Dertleşme kitabını getirdi.Ben o'nu okumaya ve takdir etmeye yetişemiyorum.

707
Zamanın sesi ol! Hükümün asırlarca yaşasın.

708
Yalnızlığın bir peçesi olsa idi de dokunmasa idik.

709
Çağın Özbilgi'nin Gösterişten Uzak Arınma ve Yamalı Rüzgar adlı kitapları ile Emre Şahinler arkadaşıyla birlikte yönettiği Babylon adlı dergi geldi. Çağın'ın kendini okutan orijinal bir şiiri var.

710
Kumrular sevgiden yorulmuyor.

711
Nüfustan mı, iyi şairler ne kadar çoğaldı. Şiir öğrenilen bir zanaat oldu.

712
26 mayıs 2019. Bütün gece Haşım Çatış'ı düşündüm yatakta iken. Sonra rüyamda bir ağıtla uğraştım. Sabah beşte kalkıp kaleme aldım. Sonra da fırında poğaça yaptım.

İLK YAZ İLK AŞK

Elbette ilk sıraya almalıyım seni ya ne
Yeni filizlenen bir kalbin ilk tomurcuğusun diye
Ortalıkta cıvıl cıvıl uçuşan o kuş sürüsünden
İlk konuksun diye belleğin karaçalılarına tüneyen
Köy sokaklarında koşuşturup durdum çizik bir kalple
Ben büyürken büyüdü kalbimdeki çizik de

Sorup durdum sonra ulu dağların yücelerinden
Çam ağaçları gibi kabuk kabuk derinleşip
Koyakların kara derinliklerinden geçip giden
Yakıp yıkıp kırıp geçiren bir karayelin
Kıyınlar, devedikenleri arasından kanatarak
Sürüp götürdüğü bir ömrün neresindesin diye

İlkyaz olurdu gözlerimden taşardı çağlayanlar
Çağlayanlar, masmavi kızların ruhlarına dökülürdü
Çırlıçıplak girerdik bulanık sulara mandalarla ben
Büyülü ışıklar dökülürken üstümüze bilinmezden
Düş içinde düştü her şey yasak elmalar ve güller
Tüller ardına saklanmıştı dünya ve bütün gelecek

İlkyaz olurdu el ederdi çiğdemler çamurlar içinden
Sarkıtlardan gözbebeklerimize damları serçeler
Serçeler ve sonra içimin tellerini titreten bülbüller
Ah o ne çok kuş, ah ne çok ötüş, ah o ne çok sevinç
Kuşla dolmuş bir dünya, salt kuşa kesmiş incecik yaşam
İncecik; zar gibi, ipek gibi, etamin gibi parıltılı ve dalgın

Derece konuşurdum, yelce konuşurdum, bulutça
Kardeşimdi patikalar, mantar kokardı üstüm başım
Yabani fındıklarda sığırcıklar ah salkım salkım
Yabani güller gülerdi yüzüme, karaşın pınarlar
Bir de o eşmeler dağ başlarında oy yüzümü gözümü
Dalayan tazecik ısrganlar, pıtraklar çocukluk silahım

Sisti, çiydi, dumandı, doluydu, dolu doluydu yaşamım
Toprağın sesiydi, kurdun kuşun sesiydi bütün masallarım
Akşamlarıma dolardı bilinmez ülkelerden kopup kopup gelir
Cinler, periler, devler dans ederdi düşlerimde el ele
Ne uzak bir yaşam ne uzak el eleydi toprak ve insan
El ele umut, el ele barış, el ele bin bir türlü sevinç

Ve gözlerin senin ve ellerin senin ve saçların senin ve
Bulutlar gibi beyaz, dereler gibi şırıl şırıl, sesin düşler
Gibi uçup gitmiş belleğimden kim bilir hangi masal ülkesine
Sevmek duru ve akıcıydı, sevmek fındık dallarında kuş
yuvası

Yaşamak bir şenlikti dağda kırdı bayırda, bahçede bağda
Bir şenlikti yaşam tarlalarda, harmanlarda, eşek sırtında

Tüy gibiydik ilkyazda sağa sola uçuşup dururduk, toyduk
Yüreğimiz çalar gözlerimiz söylerdi, bıkmazdık sevinçten
Hiçbir acı yoktu dünyada parmağa batan dikenden başka
Acıkmak ne güzeldi, doymak ne güzeldi, yaşamak türkü
türkü

Ve çalışmak ve emek, imrenmek yetişkinlerin yetilerine
Nasırlı ellerine, geyik gibi tez ayaklarına, ter kokularına

KURŞUN GEÇİRMEZ

lügattaki en hafif sözcüğü seçtin
şarkının en yumuşak yerini
kalbine dizdin ama
o kadar uzak değildim

yerde seken bir gölgesin
suya soluğu geçmiş bir kış
toz bezlerine yaşamayı öğretmiş
bir izmaritin sönmemesindeki tutku
ciğerlerini hangi sessizlikle tükettin

sabırla gömüldüğün zamanı çıkar
kaybettiklerinin mutluluğundan
insan ne çok azalır bunu
iyice anlarsın dilinle her değdiğinde
bir boşluk hayatı ele geçirir

ben sana kötülükle köşeli bir sokak
ben kuramadığın her cümlemin
gramerindeki o sebepsizlik ilkesi
şimdi eğik söylenmiş bir yas töreninde
çözdüm kalbimi ama küsmedim
kimse üzülemezdi ki kaldırdım ortaldan
boşlukları gözyaşlarıyla doldurdum
içinde yüzebilirsin diye gökyüzü

karanlıkta kalmışlarla söyledim
o en yankılı ezgiyi
daralan göğüslerden demledim baharı
elleriyle süsledim yeryüzünü
unutulmuş olanlardan başladım sevmeye
insan ne zaman kurşun geçirmez
anladım

kuşlarla paylaştım güneşin anlamını
aramıza girene kadar güzeldi hayat
bulutlu bir öğle vakti
koşup kucakladım rüzgârı
bunların hepsi hezeyanmış dediler
keşke dedim
keşke sizde de olsa...

Kimi kez sevinç kaçardı yaşardı gözlerim, çimenlerde çiy
Bir kır çiçeğisin, çiğdemlerden önce filizlendin acemi
kalbimde
Çimenlerde çiy, yüreğimde sen, tanla gelen ışık damla damla
Birikti birikti birikti de, bir top ömür oldu, bulutsu bir yaşam
İlkyaz evrilirken yaza kazıldı toprak, çiftleşti bütün canlar
Dağların doruklarında bir gelin tacıdır ah o kimsesiz kar

Ah karlar eridi yaza döndü, çocuk büyüdü köze döndü

HALİM YAZICI-
SARIL BANA GÖKYÜZÜ,
ALİ HİKMET EREN-
TURAYAZI

Beytullah KILIÇ

Halim Yazıcı-Sarıl Bana Gökyüzü*

Halim Yazıcı, görünen yüzüyle yaklaşık kırk yıldır edebiyat ve güzel bir dünya için dirsek çürüten isimdir. Bu süre içerisinde birçok kitap, birçok ödül ve önemli görevler sığdırmıştır. Son olarak da Kaos Çocuk Parkından “*Sarıl Bana Gökyüzü*” isimli şiir kitabıyla bu hayat serüvenini zenginleştirmiştir.

Kapağında renk cümbüşü arasında yaşlı kadının elleri arasında küçük bir çocuk görülüyor. Sarılmanın anlam katmanlarını tamamlayan tasarımı atlamamak gerekir. Gördüğüm en güzel kitap kapaklarından olduğunu belirtmeliyim.

Yaşama Bergama'nın bir köyünde başlayan Halim Yazıcı, şiir serüveninin her kitabında çocukluğun izlerini imgeye taşımaya devam etmiştir. Bu yönüyle tüm kitaplarında asla vazgeçmediği iki şey buluyoruz: caz ve çocukluk-yaşantı. Oturmuş şiirin iki yasası bunlardır şairimizde. Halim Yazıcı şiiri üzerine yazılmış yazıları önümüze koyduğumuzda bu iki kavram başköşededir:

“...Günlük çıkışlara, siyasete, dolaşımlara prim vermek yerine 'büyük saat'i dinleyen, doğanın tüm canlıların, nesnelere de bulunduğu dünyada varoluşun esintisini takip eden bir şiirdir bu. Büyükleğin hırpalayıcı dünyası, Yazıcı'nın şiirlerinde hayallerine dokunan bir çocuğun gözleridir. (...) Fado'arı, bolero'ları ama en çok da cazı, cazın o doğaçlama esintisini, meydan okuyuşunu şiirinin kılması cazı yaşamassındandır...”**

“...Müzik, özellikle caz, yaşamı algılayışta ve onu dile getirmişte özgün bir alan açıyor ozanın şiirine...” ***

“...Halim Yazıcı'nın şiirlerinde de hep memleket, aile ve aşk özlemi belirgindir. Bu nedenle Halim Yazıcı, cazla şiiri hüznün durağında bir güzel buluşturur...” ****

Görüldüğü gibi farklı tarihlerin farklı dönemlerinde şairin caz, çocukluk-yaşantı üstüne şiirinin değişmezlikleri işaretleniyor.

Başlangıçta bizi birkaç cümleyle karşılıyor şair “... (şimdiyse) gökyüzünün bana sarılacağı o müthiş konseri sabırsızlıkla bekliyorum.

Bunun için sakın ve müteşekkirim.”

Bu cümleler sayesinde kitabın adı daha sağlam bir anlam kazanıyor. Şiirlerinde dile getirdiği kavramları bu kitapta da sürdürüyor. Çocukluğun büyümlü masumiyeti ile savaş dünyası arasındaki sıkışmışlıktan büyük barışı getirme gayreti içine giriyor. Bu yönüyle “*Dünyalı*” olabilmenin inceliklerini savunuyor imgelerinde:

“...savaş iyi bir şey değildir

Olsaydı bilirdi bunu

Okuduğum kitaplar...” (s. 10)

Halim Yazıcı şiirinin taşıdığı biyografik özellikler bu kitapta da devam ediyor. Doğup büyüdüğü toprakların mitolojik dönemden beri biriktirdiği tüm mirası öz yaşantısıyla harmanlıyor. Özellikle köylerde anne-babanın toprağa dair keşfettiği sır, Halim Yazıcı şiirinin içine de işlemiştir:

“...babama baktım

Kaşları kocamandı dağların...” (s. 24)

Ölüme yaklaşıp onu isteme dürtüsünün hissedildiği kitapta ölümü bir melek eli gibi dokuyor şair. Aslında ölmeyeceğini

doğanın bir yerinde bir parçasında var olmaya devam edeceğini hissettiriyor. Var olmanın farklı pencerelerini şiire açıyor:

“... önüme bakarım

Utangaç bir taç yaprağı halinde...” (s. 52)

Tüm bunların yanında zeytin, kedi, müzik, çiçekler, kuşlar gibi bir ayağı toprağa dokunan kavramlar, Halim Yazıcı şiirinin içinde yaşamaya devam ediyor!

Ali Hikmet Eren-Turayazı*****

Ali Hikmet Eren, yaklaşık yirmi yıl önce yayımladığı Turayazı'yı yeniden okurla buluşturdu. Niçin bu kitabı tekrar namluya sürdüğünü de kitabın sonunda özetliyor okuruna. Daha önce “Red” üzerine yazmış olduğum yazıda okuru ters ayakta bırakan şiirlerinden söz etmişim. İmgeden çıkarıma gitmek yerine çıkarımı sunup ters şeritten bir imge bırakıyor usulca. Medakitap'tan farklı türlerde çıkardığı kitaplarda da türler arasındaki çizgileri giderek silikleştirip okurun sorumluluğunu arttırdığını görüyoruz. *Turayazı*'dan çıktığı yolda yeni patikalar keşfettiğini görüyoruz. Üslubu silkeleyip parçaları deney malzemesi yapan, yeninin peşini bırakmayan bir şair-yazar Ali Hikmet Eren.

Şiir yolunun başında bakış açısını geniş tutmayı seven şair, tarihin bozuk sahnesinde ne gördüyse şiire taşımının telaşında. Bu telaş ve tarih ikilisi dizeleri geçmiş zaman çekiminin iskeletine oturtuyor sıklıkla. Bu yönüyle yetmişini devirmiş bir ihtiyarın zamane eleştirilerini hatırlatan kalıplar buluyoruz imgede:

“*bitmeyen zemherisinde soğuk bir kocakarı'nun, takvim*

Yapraklarında yatardı babam. cennetini astığı-(...)” (s.7)

Şiirlerde yoksulluktan aşk ve erotizme uzanan çizgi üzerinde gidip gelen imgeler dikkat çekiyor. Yoksulluk örtüsünün altında yalnızca aşk ve erotizmi buluyoruz. Bunun yanında aşkın, bizim mahalle baskısı dediğimiz aslında insanların ikiyüzlü ahlak anlayışından başka bir şey olmayan duvara toslayışı; bitmeyen namus beççiliği oyunu üstünde durulan bir olgu. “uyarca” ve “gecekonda” şiirlerinde böyle bir söyleyiş ve iğneleme söz konusudur:

“*anne ben orospu mu oldum? Sözleriyle kız çocuklarının*

Satılıp erpazarında,

Emir kiplerine hasıraltı edilmişti rütbelerimiz (...)” (s.22)

“*...ayıptır söylemesi ıslaktır meme uçları*

Gelinliğinde çok kadın saklayan bir kızdır işte

Kendine açılır kapısı. ve soluğuna-...” (s. 23)

Şairin çocukluk kavramı üzerinde kafa yorduğu aşkâr. Mazi özlemine dillendirirken bu durumun anne-baba üzerinde akislerini imgesine taşıyor. (*geçmişini çocuğuyla aldatanannelerin/ sümüklü mendilleri taşınır ceplerde, babaların/ öpülür elleri, uyunur... s.26*) Yoksul ve mutlu olunan dönemdir çocukluk. Son çeyrek asır içinde bu özlem insanlar üzerinde –bu nesil üzerinde- ne kadar yoğun bir etki yarattığını hayatın her noktasında görebiliriz. Her şey bir tarafa, sosyal medyaya girdiğimizde Seksenler ve Doksanlar üzerine sayısız sayfa ve grup görüyoruz. Yoksul ama mutlu olduğumuz günler... Burada şairi bu tozpembe bakıştan ayıran nokta ise artılar ve eksiler... Anıların yanında topluma kök atmış hastalıkları da şiire getirip bırakması. Okuru uçurtmaların üzerinden indirmesi... Özellikle kadın olgusu üzerine kurulan dar kalıp ahlak anlayışını hedef tahtasına alıyor:

“*...beşibiyerdeye satılıp kızlığı, devletli bir işe*

İntihar çeçeği güzeller bahçesinde, gibi yapmış annem

Sulamış camgüzellerini satılık bütün camlarda- -“ (s.24)

Bu noktada baba olgusuna ayrı bir parantez açmak gerekir. Baba-oğul çatışmasını inkâr edemeyiz. Şair de anneyi kendine bir adım daha çekerken baba olgusunu yabancılaştırma

SOLFEJ

Sesin akşamüstü ütüsüz zaman
Oyunsuz çocuk hüznü ayaz
Sıcak bir düş bakışsız begonya
Silgeçleri bozuk bir yüz
Bulutlanıp ağlamış yaz
İlk duası böceğin makasın ucunda
Takvimin ahında ansız bir duruş
Karanfili ağlatan solmaz bir güneş
İlkbaharın yazın sevabı ahında
Sesin ünlem uçuran rüzgâr
Eyüpsüz gece Allaha
çeşmenin nefsi avucunda
bülbul çığırtkan sesin pazartesi
matematik sorusuna cevap
fenin işi bir kimya dört sualinden biri sabinin
karın ağlayışı yaza merhaba
sesin özgeçmiş gecenin aya yakamoz bir deniz
sesin bir cumartesi bitmemiş sofej dudaklarında
bir sevap sokak anın durduğu ünlem

ataklarına girişiyor kimi zaman. Kullandığı sert dilin altında eril topluma genel bir cephe alış söz konusu.

“Her Mektubu Görülmüştür!” bölümünde kısa kalıplar içine dökülmüş yoğun anlam-imgelem dönüşümü buluyoruz. Kimi zaman aforizma tadı veren bu şiirler ilk bölümde de gördüğümüz eklemli dizeleri taşımaya devam ediyor. Bu kısa şiirler sadece isimleriyle anlam bulabiliyor. İsimlerin üzerini kapatıp okuduğumuzda anlam ve imge yitimine uğruyoruz. Başlık da imgeye dâhil:

bulmaca

çok yakında bir yer adı,

sağdan sola; sakıncalı! (s.37)

Sıradaki bölüm: Kedi Şiirleri. Bu bölüm şiirleri isimlerinde “kedi” taşıyor. İroninin kapıları sonuna kadar açılıyor. Toplumsal kırıklarımızı alaysı bir dille şiire sokarken günlük hayatın akışını bozan elleri, çocukluğun masalsiliğine gölge düşüren elleri şiire taşıyor.

Hepsinin üstüne ekleniyor “sonu”.

Şair, yazının başında da değindiğimiz gibi, kitabın sonuna “önsöz yerine” ismiyle bir son söz ekliyor. Bu bölümde uzun yıllar sonra “turayazı”nın yeniden basılma nedenini açıklıyor okura!

*Halim Yazıcı, Sarıl Bana Gökyüzü, Kaos Çocuk Parkı, Ocak 2019, ANKARA

**Ersan Çelik, Küçük Taşlar İklimi-Şiirin Caz Sesi Halim Yazıcı, Varlık, Ağustos-2011, sayı 1247

***Kemal Özer, Halim Yazıcı'dan Aşkhâlim, Cumhuriyet Kitap, sayı: 1020, 03.09.2019

****Hülya Deniz Ünal, Beyaz Caz- Sokağı Halim Yazıcı, Varlık, Ağustos-2015, sayı 1295

*****Ali Hikmet Eren, Turayazı, MedaKitap (2. Baskı), Mart 2018, ANKARA

ÖLÜM ŞEKLİ

Ben ölünce değil
ölmeden az evvel
düşüp ıslak çimenlere
karışmak isterim kokulara
yağmurun silkelediği dutlara
dutları yağmalayan arılara
arıların vızıltılarına.

Serin bir rüzgâr essin
ılık bir yağmur yağsın.
Yapraklarını
tek tek saymak isterim
altına uzandığım ağacın.

Ben ölünce değil
ölmeden az evvel
süzülerek geçsin isterim
tohumcu karga üstümden.
Son anlarımda
barışalım isterim yılanla
bitsin bu düşmanlık
çıplak ayağımın üstünde
uyusun isterim
soğuk bir kayganlık.

Yanıbaşımındaki dere
ürkütsün kurbağalarını
getirsin hayıtlar içinden
kekik kokularını.
Akşam yıldızı son kez
yollasın ışıklarını
görmek isterim.
Öyle ölmek isterim.

Kuvvetle muhtemel
olmayacak bunların hiçbiri
ama
ben yine de olsun isterim.

Necip YILDIZ

RÜZGÂRDÖKÜMÜ

Bir karış havadadır astronotun mürekkebi
Çaresiz kurşunkalemle yazar şiirlerini
Eylül düşlerinde bir cevizkinası
Mor bir rüzgârçiçeği ispanik bir lavanta

Atlas adasında bir ballıbaba
Kırmızıdan mavisi çıkarılmış uçuk benizli
Ne karpuz çekirdeğince ne incir
Ömründe zeytin tanesince bahar

-Görmüştü rengini rüzgârın
Akarken yatağında inceden
Geceye usul usul yağarken sözcükler
Ölüm pasifiğe dökülen bir rüzgâr

ŞİİRDE AKICILIK VE DOĞA: ARİFE KALENDER

Mustafa DURSUN

Arife Kalender şiirinde bizi bir çırpıda denizine çeken akıcılık var. Akıcılık, her ne kadar birbirine yakın tınılar ve seslerden oluşturulur yargısı varsa da ben aynı kavram alanından seçilecek kelimelerin de akıcılığa hizmet ettiğini düşünüyorum. Sözelimi: *Acı Yeşil** kitabında sayfa 8’de su ve nehirle başlayan şiir çolpa ve kaldırım kelimelerine oradan da lodos sözüne varıyor. Sayfa 11 ve 12’de bir devam olarak kabul edeceğimiz şekilde deniz; leylak ve pencereye dayanıyor. Tenasüp: Aynı havuzdan seçilen kelimelerle şiir inşası. Hem okurun anlam dağarcığında birbirine açılan koridorlar hem de manayı tamam ederken onu yormayan bir çaba. Hangi deniz insani leylak ve pencere sözlerini aynı anda düşünmekten zihin yorgunluğu hisseder? Şairin tavrında ayrıca sahicilik amacı olduğunu düşünüyorum. Bizi çelen metinler aslında sahici bulduğumuzdur. Arife Kalender de “(...) *Bunlar yaşamın sunduğu gerçekler. Bir de bu gerçeğin sözcüklerdeki, dildeki gösterisi var. Asıl şiir de burada başlıyor bence. (...)*” **diyerek şiir, hayat, gerçeklik ilişkisini önemsiyor.

Şiir hayat ve gerçeklik üzerine kurduğumuz ilk söylemden Arife Kalender’in akıcılığa ulaşmasını tenasüp sanatına bağladık. Peki, tenasüp bir buluş mu? Elbette değil. Bu sanat, şiire söyleyiş ve anlam güzelliği kattığı için Divan Edebiyatında kullanılmamıştır. Halk Edebiyatında sevgiliye dair güzellemeler teşbih ve tenasüp etrafında yapılmaktaydı. İşte bu noktada Malatyalı olan Kalender’in, yörenin halk kültüründen etkilendiğini söyleyebilir ve şiirindeki akıcılığın bir başka nedeni olarak gösterebiliriz.

Arife Kalender kadın bir şair olarak kadınların dünyasını ve onların sorunlarını tartışmaktadır. Bu *Kadın Burcu*’ndan *Acı Yeşil* sonrada *Yağmur Sandım Kendimi* kitaplarına kadar süren istikrarlı bir duruştur. Kalender kadın sorunu temasında bizi, dünyamızı eleştirir; acıma duygusu veya duygudaşlık ile soruna yaklaşımımıza karşı çıkar. Onun bu sorunda egemen kimliğe karşı duruşu isyandan yanadır ve erkek hegemonyanın inşası, devamı için ses çıkarmayan hatta ona destek veren Anadolu kadın geleneğine karşıdır. Dolayısıyla çağdaşlarından farkı: bir kadın olarak hemcinslerini soruna kaynaklık ettikleri için eleştiriyor oluşudur. ***Arife Kalender bu tutumunu, kadınlara geleneksel isimlerle hitap ederek şiirde davranışa döküyor: ”*Dört İsmail Bir Leyla, Asya, Fatma, Arife...*” gibi.

Şiirin katı bir gerçekçi olay örgüsü ile inşa edildiği söylenemez tabii. Tutkusunu dile getirir aşka ve hayata karşı. Duygusunu anlatmada özgürdür ve kadının sesi olur. Yukarıda açıklamamız minvalindedir dizeleri. Başka bir kadını anlatmaz kendi istencini dışa vurmak için. Kalender, özgür bir birey olarak edebiyatımızda kısa bir tarihi olan kadın şair gerçeğinin kabulüne hizmet ediyor. Kadınların ihtiras, acı ve sevinç ile şiirde var olmasına katkıda bulunuyor.

Acı Dağ, Gece Isıkları, Acı Yeşil gibi adlandırmalar ve “*Adımı sulara salacağım onların olsun(...)*” (*Gece Isıkları* s.19) gibi muhtelif dizelerle doğaya aktarım, doğadan aktarım yaprak varlığını onunla bütünleştirme çabasına girmektedir. Genelde insanın özelle

şair kişinin sığındığı, kendini ifade aracı bildiği; benzemeye veya ayrışmaya çalıştığı yegâne şey doğadır zaten. *Acı Yeşil* kitabı da Kalender’in doğa katliamlarına karşı çılgılığıdır. Arife Kalender’de doğa ve kimlik arayışını aşağıdaki dizelerle mütalaa edebiliriz:

“(...) *anne dedim/anne beni yeniden canına al/beni taşla döndürme (...)*” (*Acı Yeşil*, s.59)

Tuncer GÖNEN

AŞK İÇİNDE BİR SÜHEYLA

Bir zamanlar ne güzeldi atlarınız
İçlerinden serin rüzgârlar çıkardı
Sadece siz efendim
kırbaç gibi bakardınız cakalı evinizin
inerken merdivenlerinden.
Denize doğru ıslık çaldı küçük oğlan
Zıplayarak koşardı
Kızınızın taftadan eteği
Acı sarı bir sandal, uçuk pembe bir kuşak kenarında
Ayaklarınıza sular değerdı,
ıslanırdı ayva tüylü bacaklarınız

Geceniz gündüze benzerdi
Arabalarınız, dört atlı fayton
Mudanya sahilinden mavi, elemli bakarken bile
Bakarken örtük penceresinden
Pek de mutluydunuz, kesme taşlarda yürümeniz başka
Adınıza benzer sabahlar yarattınız ve akşamlar
Güneşliğiniz elimizde
Yüreğinizde duran sadece o Bursalı şair
Çiçekler uzatınca size, pembe boyalı sandal küpeştesinden
İyi etmediniz sanki gülümseyerek
Kıyıda ıslık çalan küçük oğlunuz
Tafta etekli kızınız uzatmış yan balkondan
Kırbaç gibi baktınız cakalı evinizin
İnerken merdivenlerinden
Aşk içinde duruşunuz başka

“(...) *sahi, 7 sen hiç ipekböceği oldun mu (...)*” (A.Y. s.57)
“(...) *darın telaşında yırtarak kabuğumu varmak istiyorum
aşk ateşine (...)*” (A.Y.s.56)
“*Ben kimin yüzünden böyle oldum Asya (...)*” (A.Y. s.76)
“(...) *Bir ulu yalnızlıktır/Kimseye sığdıramam kendimi (...)*”
(G.I. s.25)****

Bu mısraların bize söylediği Kalender, anne ya da yakın bildiği başka bir kadın şahsında varoluşuna dair sorular sormakta. Bu sorular doğa ve doğanın geçirdiği dönüşüm ile ilişkilendirilmektedir.

Sonuç itibarıyla Arife Kalender’i duyarlı bir birey, özgür bir kadın, yerelden beslenen, genele seslenen şair olarak ele alabiliriz. Şiirlerini, öykülerini bu minvalde okuyup yazın dünyamızdaki yerini tayin edebiliriz:

“*Ona yağdım, sana yağdım
Kendimi yağmur sandım
Damlıyorum bir yaprağın ucundan
Nem aldım, dünyaya düştüm
Camlara vurdum parmak ucuyla
Şehrin gecesini uyurdım*” (*Yağmur Sandım Kendimi******)

*Arife Kalender, *Acı Yeşil*, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2014.
**<http://arsiv.varlik.com.tr/sayi/1333>
***<http://arsiv.varlik.com.tr/sayi/1291>
**** Arife Kalender, *Gece Isıkları*, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2014.
*****Arife Kalender, *Yağmur Sandım Kendimi*, Hayal Yayınları, İstanbul, 2018.

TANRISAL DÜŞGÖRÜ
YA DA SANRISAL ÖNGÖRÜ

Meal katmanlarından hangisine düşer düşüncem
Ortak bir zemin bulabilir miyim kendimle
Ben ki sert saydım kendimi bunca zaman
Zemin yeterince sert mi?

Hayatımın anlamı
Anlamın hayatına yol gösterir mi?
Anlamak için anlamamak
Anlatacaksa anılacak şeyi
Eski masallar, siyah başlıklı kurtlar
Çıkaracaksa dağlardan
Yeşil boyalı füzeler yollayacaksa
Büyükanneler kızlarına
Güneş,
Kara bir nefretse gökyüzünde
Kat kat gökkuşağı öfkeyse siyah
Köpekler tahir değil, kâfirdir buralarda
Açılmıştır mümine cehennem kapıları
Attığım ok dönse de bana.

Aşk ve öksürük
İkisi de saklanmaz demişler
İsrafil'in suru gibi yankılanır içimde

Aradım!
Bulmayı düşleyerek aradım
Düşlediğimi bulmayı
Bulduğumu düşündüğümden vazgeçersem
Düşlediğimi bulacağımdan korktum
Düşlediğim beni bulamayacağımdan

Ve çıktım!
Cibril bulamadı beni.
Düştüm!
Düşünebilsem
Düşlediğimi düşünecektim düşüşümü
Bir taş olmasam da

Düşünce sarıldım
Az düşününce uzaklaştım senden
Zar tutup düşüş atsaydım
Düşlerime başkalarının düşünceleriyle
Bağlayacaktım seni

Mesih'im Meryem duymuyor konuştuğumu
Barabbas'ım kurtuldum çarmitan
Ama çakıldım dünyanın ortasına.

Çıktı!

Hayiqler

şiir

Haydar Eroğlu

Ürün Yayınları, Ankara, Nisan 2019, 86 s.

Selim Savaş KARAKAŞ

Günümüz şiiri; duyguların önüne çelik duvarlar örülmüş, kısır döngü içinde gelişip, hapsedildiği mekânda nefes alabildiği kadardır; sıg, zayıf, kuru... Naif bahar günlerinin huzur uzantıları hayatı tekdüzelikten çıkarmadığı sürece de böyle olacaktır kanaatindeyim.

Şiirin sevilmez olduğu, okunmadığı görüşüne hiçbir zaman katılmadım, şu an da bu görüşe katılmıyorum. Her insan hayatında en az bir defa şiir okumuş, kendisine şiir okunmuş ve hatta daha da ileri giderek mutlaka bir de şiir yazmıştır diyorum. Şiirin tiraj kaygısı olmadığı, olmaması gerektiği düşüncesini savunuyorum. Özellikle yayınevleri şiir kitabı konusundaki ön yargılarını alıp çöpe atmalıydılar. Belki roman adet olarak daha fazla satılıyor olabilir ama okunma denince roman, şiirin eline su dökemez. Yayınevlerinin “Şiir kitabı basmıyoruz” şeklindeki söylevi beni çok irite ediyor. Her çeşmenin başına geçen devlerin şiiri bu kadar küçümsemesi kabul edilir bir durum değil. Ayrıca şiir kitapları, yayınevi sahiplerinin tanıdık eş dostu için açılan pencerelerinden gün ışığı göremez ve elbette karanlığın kaoslarına gömülüp giderler.

Şairlerin okumadığı, okumadan şiir yazdığı düşüncesi de edebiyat dünyasında yer almaktadır; katılıyorum ama en önemlisi okumamak değil yaşamamış olmaktır bence. Elbette okumamak da şiiri olumsuz etkileyen önemli bir faktördür fakat yaşayamamak, ömrün en beyaz sayfalarına dokunamamak daha önemliymiş gibi geliyor bana. Geçmiş olmayan bir şairin şiir deryasında boğulması kaçınılmazdır. Şiir için hayat deneyimi gerekir. Cemal Süreya'ya göre şiir hayatın güncelliğidir, hayatın gazetesidir şiir. Şair sokağa çıkmalıdır, ayağı toprağa değmelidir şiirin, bir gülü koklamalı, acıyı hissetmeli, ölümü tatmalıdır şiir. Üç beş kişi bir araya gelip edebiyat ve hayat üzerine konuşabilmeli, muhabbet edebilmelidir. Ne yazık ki samimi bir ortama kucak açmak hiç de kolay değil günümüzde. Sokağa çıktığımızda eşi benzeri olmayan kara bir korkunun şehrin en ücra köşelerine kadar bir yağmur suyu gibi sızdığına şahit oluyoruz: İnsanlar düşüncelerini söyleyemiyor!

“İnsanlar düşüncelerini söyleyemiyor” cümlesi, birkaç kelimenin oluşturduğu basit bir söz dizimi ama korkunç bir cümle! İnanılmaz, insanın “Olamaz, asla kabul edilemez” dediği bir türden cümle. İnsanların en tabii hürriyeti; konuşma, düşüncelerini özgürce söyleme hürriyeti yok edilmiş durumda. Doğruları biliyorsun ama söyleyemiyorsun ve göz göre göre yanlış kabul etmek zorundasın. Peki şiir kabul eder mi bunu? Hayır, mümkün değil. Şair kabul etse de şiir kabul etmez. Çünkü şiirin kanında isyan vardır, şiirin kanında düzene başkaldırı dolaşır, dolayısıyla şiir düzene muhaliftir. Çünkü şiir kimsenin söyleyemediğini söylemek zorundadır! Ama nasıl? “Matruşka bebekler gibidir benim şiirim”: Her bir satırı ve her bir kelimeyi açtıkça yeni anlamlar çıkar. İmge, günümüz şiirinin bel kemiğidir. Bir anda anlaşılır olma endişesi taşır şiir, taşımalıdır da... Şiirde başkaldırının bayrağı imgedir. O küçücük imgeye kuşlar gizlenir; ağaç dallarındaki yaprakların arkasına gizlenen kuşlar gibi...

Sürekli düşünce masturbasyonu yaptığı halde bir türlü orgazm olamayan günümüz şiiri, ülkemizdeki uçsuz bucaksız yozlaşmanın imgelere uzanmış halidir. Maalesef bu durum sadece şiir için geçerli değil, tüm edebiyat ve sanat dalları için de geçerli. Sürekli fırtına ekilen bir coğrafyada hiçbir şekilde gül biçilmez. Gelecekteki edebiyat ve sanatın kaygısını yüreğimde hissediyorum. Elbette yarımın şiiri hakkında görüşlerim var ama şu an şiirseverlerin spoiler yemesini istemiyorum.

Hakan UNUTMAZ

ÖLÜM ÇİÇEĞİ

Bu sene yine “şaşalı” kitap fuarlarını geride bıraktık. Sosyal medya hesaplarımızdan “İzmir Kitap Fuarı’na katılım iki milyonun üzerinde”, “Türkiye’nin en büyük kitap fuarına ev sahipliği yapan Denizli’de şair ve yazarlar rekor sayıda imza verdi” gibi yerel gazete haberlerini; o kuşak senin bu kuşak benim, eş-dost-akraba şairlerin “geldiğim belli olsun, görünmüş olayım” fotoğraflarıyla bir paylaştık. Görüntüye aldandığımızda her şairin bir baskıyı kısa sürede tüketmesi gerekir. Durum öyle mi peki? Elbette hayır. İki milyonun üzerinde katılımcının ziyaret ettiği söylenen İzmir Kitap Fuarı’nda satılan şiir kitabı sayısı nedir? Bu verilere bakıldığında “ülkemiz okumuyor” savı ne kadar doğru? Ülkemizin okumadığını dillendirmek yerine “ülkemiz şiir okumuyor” demek sizce daha yerinde değil mi?

Evet, ülkemiz şiir okumuyor. Daha kötüsü, sürekli okuduğunu gözümüze sokmaya çalışanların çoğu da okuyormuş gibi yapıp dönem şiiri üzerine ahkâm kesiyor. Matbuaya dokunmadan, sanal listelerde dönen dizeler üstünden “beğeni” yoluyla şiirin değeri belirleniyor. Bu durumun en büyük yaratıcısı da maalesef ki ülkemizde bolca bulunan bitki örtüsü şairlerdir. Zaten şair olmayan şiir okuru mu kaldı? Öyle birileri varsa onları altınla kaplayıp geleceğe saklamak gerekir. Peki, bu durumun suçlusu neden şairdir? “Duygulardan, düşüncelerden, düşlerden, özlemlerden vb süzülmuş yaşantı birikimleri olarak ozanların, sözcüklerin sözcük anlamlarına kimi zaman değişik anlamlar yükleyerek, dil içinde özel bir dil yaratarak oluşturdukları; imgelerden, simgelerden, söz sanatlarından, ritimden, uyumdan vb yararlanarak ortaya koydukları, okurda estetik duygular uyandıran yazın ürünü” olan şiirin tanımını değiştirerek bu tanımı “... edebi türler içerisinde birim endüstrisi bakımından arz-talep durumu en zayıf gözüken ancak üreticisi tarafından pazarlanıldığı taktirde içeriğinin ne olduğuna, dize gücüne bakılmaksızın gelir getiren meta sınıfına giren ve bu bakımdan kendini döndüren yazın ürünü” olarak bu hâle getiren şairin ta kendisidir. Sadece bir fuarda gözlemlediğim günlük durumlarla iddiamı desteklemek istiyorum.

Fuar kapısından içeri girer girmez sizi, elinde kendi bastırıldığı (yazdığı demek istemiyorum nedense) kitaplarla cazgırlık yapmaya çalışan şairler karşılıyor. Semt pazarında marul demeti satar gibi, reklam kanallarında beş kavanoz bal pazarlar gibi kitabımı gözümüze gözümüze sallayıp “Asıl şiir burada! Şairi de imzalayacak, gerçek şiir için buyurun,” diye bağıyorlar. Ne acı bir durum! Hatayla bu kişiden kitap satın alan birisi, hele ki şiir birikimine sahip değilse kitabı okuduktan sonra ülkedeki şiir durumu hakkında ne düşünecek? Elbette bu cazgırlardan da iyi şiir çıkabilir ama şiirin iyi olduğunu kanıtlamak için böyle bir rezillige gerek var mı? Beraberimde getirdiğim ortaokul öğrencilerinin kolundan yakalayarak onlara “Buyurun çocuklar, gerçek şiiri okuyun,” deyip kırk sekiz sayfalık kitabımsıları on beş-yirmi liraya satmaya çalışmak size ne kazandıracak? Sese toplanan öğrencilerimi pazarlama başından ayırmaya çalıştıgımdaysa birden şiir düşmanı öğreten oluveriyorum. O stantta şiir şahlanmasına (!) engel oluyorum.

Yakın bir dostumun sahibi olduğu yayınevinin standına uğradığımdaysa masanın ardında sıralanmış şairlerin bana kendi kitaplarından satma çabalarından dolayı dostumla sohbet bile edemiyorum. Koluma giren biri “sizin gibi gençlerin şiire ilgi duyması sevindirici,” başlığıyla konuşup kitabımı satma konusunda diğer masa arkadaşlarından öne geçtiğini zannetmesi de trajik. İster istemez müdahil olduğum sohbette,

Bitti işte telaşım gelen gitti
Dünsüz bir akşamı kuşlar beklemekte
Kırılacak bir kanadım yok
Beni yeniden kim doğurur ki anne

Kim bilir nereye bıraktı kalbini o gezginci
Bir gecekondundan mı gelir bu mutlu sesler
Hiç sevmeyen gündür bayramlar “kayıbı olana”
Kim bilir kimin kapısından döndü gözler

Yurt bildiğim yerde sesim unutmuş beni
Çöp kutuları atılan mektuplarla dolu
Varsın kayıt tutsun eskiyi arzuhalci
Gidenler bir yalanla kahraman oldu

Tespah taneleri gibi savrulan meğer gençliğimmiş
Koşup durmuş benden habersiz bir duvar önünde
Yabancı birinin kalbinde ne arıyor gözlerim
En çok senden utanıyorum geceleri anne

Bir duaya inanır gibi inandım denizden gelene
Kayıp şehirlerde kaldı o eski sevgililer
Şehirler kaybolmadan önceydi toprağa düşen tohum
Ve çocuklar ölmeden önce

Kimse sormaz ölen kimdir dünya savaşırken
Her çocuk annesini Tanrı’yla yarıştıır
Ve her baba bir ev arar kendine
İnsandan insana geçer ayrılık

Çöp arabaları taşıyor unutulmaları değışti takvimler
Sormayın yıkandığım suda akıp giden kim
Alnımda halkalar çizdi aşk denilen bıçak
Her yanım ölüm çiçeği

koltuğumun altında dikkat çeken üç kitaptan söz açıyorum. M. Mümtaz Tuzcu ve Behçet Aysan’ın şiirlerinin yanında Hüseyin Cöntürk’ün *Eleştirmeden Önce* kitabı... Üç ismi de daha önce hiç duymadığımı söyleyen ve emeklilikten sonra şiire başlayıp dostlarının gazıyla kendini büyük şair gören kitleden uzaklaşıyorum.

Kısacası kitap fuarlarında nicel olarak en fazla bulunan insanlar şairler ancak satış rakamlarına baktığımızda en sefil tür şiir gözüküyor. Panel ve söyleşilerde konuşmacı ve dinleyici kitlesi etkinlikten etkinliğe yer değiştiriyor çünkü bu etkinlikleri dolduran-dolduramayanlar da şair. Herkes kitabımı birbirine hediye ederek şiir takasını yaygınlaştırma eğiliminde. Çoğu yayıncının gözünde, yürüyen üç bin liradan fazla bir şey olmayan şişirilmiş şairlerin ben bilirim tutumlarından dolayı şiir piyasası okurun cebini için boşlanmış vaziyette. Şiirin emeklilik sonrası zaman geçirmek için başvurulmuş bir yol olmadığını kanıtlamadıkça, her zaman etkinliklerimizin farkına varmamız gerekliliğiyle kendimizi geliştirmeye ve öğrenmeye çalışmadıkça, arkadaşlık üzerinden değil de eser üzerinden şiiri değerlendirmedikçe şiirin “toptan fiyatına perakende” satılmaya çalışılmasını önleyemeyeceğimizi düşünüyorum.

MESAFE

Benim rahatlığım şu: çırpınmıyorum, yüzüyorum, yardım istemiyorum, birinci sınıf çocuğuna bağırılmıyorum, artistlik yapmıyorum, batacağımı biliyorum, var olmanın yok olmak olduğunu biliyorum, denizi ve maviyi seviyorum, makarnayı sevene de kızmıyorum, ketçap ister misin diyorum, rüzgâra teşekkür ediyorum, beni köpeği gibi sevenlerle arama mesafe koyuyorum, güz gelince güzel olacağına inanıyorum, benim rahatlığım bazılarına batıyor, onlara önerim şu: rahat olun, dans ederek batalım, birlikte batalım, birlikte bitelim, ne de olsa birlikten güç doğar, güneş doğmaz.

FİLİZ

İnsanlar durdu, ağaçlar yürüdü. Otlar seyretti. Dağ ne yaptı, ova. Vadiden aşağı indi ağaçlar ağzında rüzgârdan sigara. Sığ suları geçti. Su bulandı. Yarıklar oluştu. Bu yarıklara insanlar düştü. Su olmadığı için boğuldular. Topraktan ve güneşten. İnsanlar durdu. Kuşlar tepesine kondu. İnsanlar düşünerek kuşları düşürdü. Başka kuşlar uçtu. Gölgede yumurta pişirdi. Kimlik silindi. Kök saldı. Topraktan bazı şeyler aldı. Kollarına verdi. Parmak uçları filiz verdi. O filizi kırıp ağzına attı. Çiğnedi zamanı ve gülü. Ağaçlar yarararak zamanı yaklaştı. Koparılan filizin hesabı görülecekti. Filiz toprağa gömülecekti. Kaya kalacaktı. Ayakta.

İLKEL TINILAR

Mağara aradım, kapısı açık. Denizin içinde dalgaların içinde. Kafamın hiçinde. İzler aradım. Figürler buldum. Ok ve yay. Gerili bir zaman. Biraz gerilim. Çöp adamlar, çöp kadınlar. Av zamanı. Tazı yok, yazı yok. Boyanmış dudaklar. Acı pusuda. Derin anlamlar arayanlar yok. Geyiğin peşinde mutlu adamlar. Mağara özlemi. Bulutlu pencereler. Görüntü gerçek. Gerçekler rüya. Gerçekler hülya. Geçerken uğra. Başın dara düşerse binlerce mağara. Olmazsa mağaza. Seç beğen.

NARA

Ihlamur kokusu toplamaya gittim. İstesem sarhoş olurum tren yolunda. Rayları ve ayları izledim. Ayar verdim trenlere. Durdu, kalktı. Mavi şimşekler çaktı. Köpek havlamaları gezdirdi güzel genç kızları. İpin ucunda köpek ve kız. Birbirini çekiyor. Başka bir köpek gelse film kopuyor. Havlamalar, hırlamalar. Dolunay olmalı başımızda gülümseyen. Sesler şehri bıçak gibi kesmeli. Kentten karpuz tadı yayılmalı. Kaplumbağaları kırlara götürmeli, gelincik kokusu getirmeli. Bu renk ve kokularda sarhoş olup kenti yıkmalı, naralarla.

Çıktı!

Bekçi Bıyıklı Rönesans Kedisi

şiir

Hüseyin Korkmaz

Klaros Yayınları, Ankara, Nisan 2019, 74 s.

SESSİZ TESTERE

ben sende yoruldum
konakladım sözün açtığı her sancıda
tarttım tüyün ağırlığını
kaybın sendeleyeyen terazisinde

akla bağlı kemendi çözen cevher
dilin ilmiği doldurmuş ağız boşluğuna
her söz üstü örtülecek bir duvar yazısı
bekler anlamı kemiren fırça günlerini

ülser kökenli yasal merdivenleri
kurmuşlar her evin boşluğuna
ağrısını tirabzana yaslayan yıllar
döndükçe dünya, yavaşlarmış adımlar

soğuk, taşların efendisidir
oyar kendini nemrut zamanda aktıkça
atar sabahın pürüzlerini üstünden
yol sarhoşu, tutar bir eliyle yıldızları

öleceğim yerde biraz da deniz olsun isterim
ağzımdan tükürdüğüm sözün kılçıkları
makasın kapandığı evlerde
biçerler bedene dar gelen dört duvarı

içine fırlatıldığımız dünyada
*zaman sessiz bir testeredir**
evlere incelen ah o gövdenin feragati
ucu kırılmış sözlerin lal hali
siler belleği
gücün çırpındığı sessiz yatakta

*I. Kant

ŞERM

Dila'ya

Yıllar yılı o bekleneni unutturarak ihaneti öğrettin.
Kanmıştım. Ne de çiçeksi...
Uzun bir koridorda kavgaya tutulduğum boşluk
Arşınlayarak dağları, kükreyerek yeyesiz...
Sırtımdaki zamklı üşüntüyü bile bile sana şal yollamıştım.
Topuklarına sürdüğüm dudak izi, bahar kucağınca
Toprak terbiye ediliyordu. Halayların çekildiği filizli
bayırlarda,
Türkülerle gülünüldüğü...
Ayıymıştım şükür
Vay evim karım vay nardan elbisem
Vay ki bir çocuk eğildi suratıma
Ayrılığı çoktan sezmiş bir yiğidin sessizliği üstündeydi
Sesini "İskele'ye*" bırakmıştı
Hiçbiriniz görmedi
Bir gitmek kalmıştı nevrüz sabahı
Bir de anamın patikleri...

* Van'da bir bölge.

ÖĞLE VAKTİ, KUMBARANIN ALTINDA

Alper CAN

dedeler, ermişler
uhrevi toprağı üzerimize serpmişler
o gün dün bugün
Bursa nadasta, ölgün

En sondan başlayalım, ölümden, öte dünyadan. Beldemizin üzerine “en güzel ölünecek yer” yaftası yapıştırılmalı yarım asırdan biraz fazla oldu. Sonradan gelenlerin de perçinlemesiyle beldemiz adeta ‘Büyük Yeşil Türbe’ oldu. Kimler kimler bu mezara taş taşımadılar ki. Yakup Kadri “ölüm yalnız burada korkunç değildir... öbür dünyada rahatı bilmek isteyenler Muradiye türbelerine gitsin” diye yazdı. Ahmet Haşim kentin orta yerindeki bahçesine mezarlık havası vermek için yanıp tutuşan Mösyö Greguvar’ı hikâye etti. Falih Rıfkı “Yeşil Türbe’de ölüm; her türlü eziyet, gurbet ve ayrılık endişesinden uzak, yaşamdan daha sevimli görüldüğü bir şevk anıdır” diye yazdı (1). Ve tabii Tanpınar. Bursa hakkında yazdıkları henüz aşılamamış olan Tanpınar. Kentler için yazdığı ünlü deneme kitabında Yeşil Türbe’de ölümün alışılğıelenden farklı, huzur verici algılandığını yazdı, beldemize “ruhaniyetli” sıfatını yakıştırdı. Ustaların ardından gidenler de ‘şirin mezarlık’ imgesini beslemekten geri durmadılar. Tanpınar adına yapılan yarışmada “Bursa, her ne kadar söylemek istemesek de, ölümü çağırıyor. Pek çok padişah, şehzade ve yakınları Bursa’da ölmeseler bile buraya getirilmiş, bir küf yeşilinden huzur bulmak için” diye yazan biri; Necip Fazıl’ın “ölüm güzel şey, budur perde ardından haber / Hiç güzel olmasaydı, ölür müydü peygamber” dizelerini alıntıl原因 bir diğeri dereceye girdiler örneğın (2). Mezara bu kadar toprak atılmışken “bir Fatıha okuyup biz de kestirmeden girelim mezara” hissine kapılıyor insan.

Oysaki ‘şirin mezarlık’ hissi uyandıran Bursa eski Bursa’ydı. Muradiye külliyesini etrafındaki yapılar olmadan tasavvur edin. Üstüne bir de yoğun bir bitki örtüsü ekleyin. Kafanızda canlandıramadıysanız Pierre Loti’yi yardıma çağırın: “(Muradiye’de) kule kadar yüksek serviler, büyük çınarlar var. Sarmaşıklar ağaçtan ağaca dolanır, yabani otlar her yeri istila etmiştir. Burası gölgenin korusudur. Buradan bir yer gözükmez; aşağıdaki ovalar, burada yalnız hissedilir.” Aşağıdaki ovanın görülmediğı, neredeyse güneşin sızmadığı bu ortamı ölümlle özdeşleştirmek garip değil. Ama o Bursa yok artık, “su ve ağaç medeniyeti Osmanlının ilk başkenti” denilen kent değil burası. Dalları elektrik tellerine yaklaştığı için budanan, dibine deterjanlı su dökülen çınarların Bursa’sındayız artık. Gezgınler Uludağ’dan akan derelerin kentin her yerinden geçtiğini yazarlar: “kızgın bir atmosfer altında, termometre 35 derecedeyken, her caddeden, kıvrılarak akan buz gibi bir su dereciğı geçer” (3). Günümüzde o dereciklerin suları kente ulaşmadan büyük şirketlerin borularına hapsediliyor. Eski Bursa’da Yeşil Türbe’nin çevresinde geniş bir meydan varmış. 1908’de Meşrutiyet ilan edildiğinde burada sevinç gösterileri yapılmış, 20 bin kişilik bir kalabalık toplanmış (4). Gelin görün şimdiki Yeşil’i. Vaktiyle kentin her yerinden görülebilen türbe artık sadece yanına gidildiğinde görülebiliyor. Her yerden görülen yeni kibleminin ise üzerinde TOKİ yazıyor. Arka arkaya yaşadığı restorasyon facialarından, yanı başından geçirilen alt geçitten sonra Yeşil Türbe ölüm hissini uyandırmaktan uzaklaştı. Eski Bursa elinde sepetle Uludağ’ın eteklerinde ahududu toplayan genç kızdı. Yeni Bursa ise sanayi sitesinde dolaşarak çip atıkları toplayan, rep müzik dinleyen genç. Usta Tanpınar Bursa’da yaşanan iki farklı zamandan bahsetmiş, zihnimizi derin sulara gezdirmişti. Aynı

benzetmeyi Roma kenti için de yaptığını öğrenmek eski Bursanın zihnimizdeki son kalesini de yıkıyor (5).

Doğa bir kente çehresini verir lakin kente asıl güzelliğini insanlar verir. Bursa’yı güzelleştiren insanların tümünü birden görmeye ne dersiniz? Gelin göstereyim size. Ecnebi dilinde Elysium diye bir kavram var. Zor okunuşuna bakmayın, Alize’dir bizim dilimizde, rüzgâr sanmayasınız. Çok eskiden yaşamış Anadolu’lu bir vatandaşımız, Homeros kurgulamış ilk kez (6). Yiğit, dürüst, erdemli âdemoğulları vardır hani, dünyayı daha güzel bir yer yapmaya adanlar kendilerini. İşte böyle kişilerin ölünce gittikleri bir ülkedir Alize. Hiç kış olmaz orada, kar yağmaz, yağmur ıslatmaz. Yeller tatlı tatlı efirir, tarlalar yılda üç kez ürün verir. Cennet gibi diyeceksiniz, evet onun gibi. Uludağ’ın hemen şu sırtı ardına düşüyor takriben. Bakın bakın, siz de göreceksiniz. Gözüm ilk Yılmaz Ağabey’i (Akkılıç) seçti. Makam koltuğundaymış gibi oturmalarına bakılırsa şu ikisi de kentimizin efsane iki valisi olmalı: Ahmet Vefik Paşa ve Haşim İşcan. Şu en kenarda duran İhsan Celal Antel, sanırım grubun fotoğrafını çekiyor. Cumhuriyet Dönemi Bursa’sını onun gözünden gördük hep. Sol baştaki Kazım Baykal. Restore edilebilecek tarihi eserimiz kalmışsa ona dua etmeliyiz. Onun yanında ney çalan da Osman Şevki Uludağ, isim babalarımızdan biri. Şurada dumanlar içinde çalışan kişi de Hüsnü Züber, ahşap dağlama sanatının öncüsü. Yazı yazan ise Ahmet Cevizci, sönmeyen fenerimiz. Daha pek çoklar, hepsini saymam. İçimizi yaşama sevinciyle doldurdular, beldemiz onlar sayesinde yaşanılabilir bir yer oldu.

Eski Bursa’nın kalıntılarından yürümeye şu soruyla devam edeyim, siz de zaman ve mekânı unutarak yanıt verin lütfen: belirsiz bir dönemde, belirsiz bir kimliktesiniz. Bitinyalı da olabilirsiniz, Bizanslı da ya da Türk de. Cumalıkızık’ta, Misi’de yerleşip mutlu bir ömür sürebilirsiniz ya da kalkıp Hisar içinde kurulu Bursa kentine gelip yerleşebilir ve yine mutlu bir ömür sürebilirsiniz. İki durumda da mutlu ve gönenç içinde olacaksınız. Vereceğiniz kararı ne belirlir? Şayet insanlar sadece gündelik ihtiyaçlarını gidermek için kent kursalardı, kentlerin köyden ne farkı kalırdı? Derler ki açıkça sorulmaması, muğlak bir felsefi sorunun cevabıdır, insanları bir kente yaşatan. Ya da derler ki kentler arzu ve hatıraların değış tokuş edildiğı yerdir (7). *İncil*’de kentler, sakinlerinin ‘canlı taşlar’ olarak yapısına katıldığı bir tapınağa benzetilmiş (8). İnsanların bir kente yaşamaya devam etmeleri, kent sorununu canlı taşları olmayı kabul etmeleri maddi olmayan bir tatminle mümkün olmalı. Beldemiz de 2200 yılı aşan ömrünü sakinlerine sunduğı bu tatmine borçlu. Ovaryı yüksekten gören Bursa, insana her tür girişim için enerji veren bir konumda. İnsana yeteneklerini hatırlatıyor. Tanpınar’ın dilinden söylersek “Yıldırım’da harekete hazır bekleyen kartal” gibidir Bursa sakini. Diğer yandan da üzerine kaplayan yoğun yeşil doku, etrafını saran çeşit çeşit nebat ve altından akan pınar suları onu insani hazlara boğar, kendinden alıp başka diyarlara götürür. Yani Bursa hem insana insanlığını hatırlatır, hem de insanlığını unutturur. Dağ ve suyun yeşilde birleşmelerinin yarattığı, kelimeye dökülemez esrime halidir, insanları Bursa’da yaşatan şey. Kelimeye dökülemez zira şakaklarda zonklayan dirim ile serin gölgede hissedilen ölümün keskin bıçak sırtındaki mücadelesidir, birinden birinin kaybedeceği bir mücadele. Dile getirilebilen ise kentin asli unsurlarını üzerinde taşıyan en eski adıdır: “aaa, su, dağ” diyen insanın hayreti Asuda olarak ismi olmuştur, sonradan Prusa denen bu kentin.

Hüdavendigâr’da her cuma
kumbaranın altında buluşan
tayıörlü ile papyonlu
binip brıçkaya
Acemin bahçesine
meşek etmeye giderlerdi

SAKLI ZAMAN

Evden eve akan Pınarbaşı suyunda serinletilmiş karpuzlar nice damaklarda şapırdadı. Çakırhamam'daki değirmenler gamı da öğüttü, kederi de. Terlemiş nice beden Gökdere'nin büvetlerinde arındı tuzlarından. Tophane sırtlarındaki helezonik merdivenlerden koşarak inen genç kızların etekleri, nice yüreği hoplattı. Acemin bahçesinde, Armutlu Kaplıcası'nda meşk edildi, yendi, içildi, yaşandı ve diyar değiştirildi. Güzel hayatlar yaşadı Bursalılar, eski Bursalılar. Lakin Bursa artık eski Bursa değildir. İnsanların canlı taşlar olarak burada kalmalarını sürdürmeleri için kenti etinde hissedecek, gözü gibi koruyacak fertler yetiştirebilmek ve onları yaşatmak gerekir. Uzak olmayan zamanlarda bir Ressamlar Sokağı'mız vardı. Tophane havası almadan fırça oynatamayan ressamın orada sanatlarını icra ederlerdi. Bir hiç uğruna kapatıldı bu sokak, yenisini yapmak akla gelmedi. Tanpınar aşılamadı çünkü şair ve yazarların devam ettiği bir kahvehane olmadı. Şair ve yazarlarımız Mahfel'de buluşurlardı yoldaşlarıyla (aynı yolu yürütenlerle). Büyük para kasaları açıldı kapandı, Mahfel duvarlarına sinmiş satırları kaybetti. Heykel sanatı ise zaten hiç buluşamadı Bursa sokaklarıyla. Sözü'nün kısası Bursa'yı yeniden üretecek hassas yüreklere kıymet verilmedi lakin mezara taş taşıyanlar teşvik edildi.

İlk padişahlar Bursa'yı alıp başkent yaptıklarında önceliği cihat ve ticarete verdiler. Tarihte pek çok örneğini gördüğümüz kültür-sanat hamisi yöneticilerden olmadılar. Bursa'nın başkent olmasından yarım asır sonra Timur tarafından devletin başkenti yapılan Semerkant ise kurucu iradenin yönlendirmesiyle parlak bir kültür merkezi, burada yetişen sanatçıların Herat'ta devam ettirdikleri gelenek sayesinde de etkileri birkaç yüzyıl süren bir ekolün anayurdu oldu. Semerkant'ın başkent olmasından 20 yıl sonra yönetimi devralan Medici ailesinin etkisiyle Floransa "yeniden doğuş"un doğumevlerinden biri oldu. Bizim ise camiler dışında kentimizi gezenlere göstereceğimiz pek az şeyimiz var. Onların gözü gibi korudukları 'eski kent (old town)'leri var, bizim yolları çukurlu, binaları sıvasız, mermerleri egzoz isine bulanmış Tophane/ Kale Sokağımız var. Bu yüzden Floransa yılda 1.600.000 yabancı turist, Bursa ise 500.000 yerli ve yabancı turist çekebiliyor. Tanpınar Usta "cetlerimiz inşa etmiyor, ibadet ediyorlar, maddeye geçmesini istedikleri bir ruh ve imanları vardı" demişti. Ama cetlerimizin torunları üç yıl dayanacak kaldırım ya da yol yapamıyorlar. Bunun yerine ne yapıyorlar? Bursa'nın burnunun dibine dikilmiş TOKİ ucubeleri, 20 yıllık ömrünün yüzde doksan dokuzunda boş kalmış Tower Plaza ucubesi, sıfır kilometre surlar, burçlar, meydan olmayan meydanlar yapıyorlar. Kimseye kusur bulmuyorum: kentin spor takımının simgesi tropik iklimde yaşayan timsah olabiliyorsa, valilik kent amblemi olarak kırmızı mavi laleyi seçebiliyorsa, bunun tek adı vardır: YABANCILAŞMA. Kentimiz ilk kurulduğu dönemde Hannibal aracılığıyla aldığı Afrika ve Roma havasını, çok sayıda manastır inşa eden keşişler sayesinde aldığı Bizans havasını, ilk padişahlar döneminde aldığı taze başlangıç enerjisini, Cumhuriyetimizin ilk yıllarında aldığı topyekûn halk aydınlanması havasını miras gibi görerek harcadı. Elimizde kala kala her lodosta karanlığa, her yağmurda suya boğulan bir kent kaldı.

Yine de enseyi karartmayalım. Düz ovada kurulmuş beton denizi pek çok kentten daha çok şey fisıldar kulağımıza Bursa. Bakın Niyazi Akıncıoğlu'na neler yazdırmış:

... Bursa eyi, Bursa güzel

Bursa için destan yazılır,

Bursa için iğneyle kuyu kazılır.

Fakat yalan:

"Bursa'da zaman,

Billur bir avize" gibi değil.

Değil ama,

Bir ölmek arzusu veriyor adama.

Kumral bir zamanın hüznüydük
Zamanın makasladığı resimler albümünde
Bir boşluğa yerleşememiş resimdek
Kalbi yalayan ıssızlıktık, gölgesizliktik
Kalabalıklardan yaptığımız giysiyi
Bir türlü giyemezdik
Boşluğa inatla suretlerimizi çizerdik
Ela gözlere yaslanmış saklı zamandık
Yanımızda taşıdığımız geçmiş
Eskitirdi kalbimizi
Biz elimizde saklı sanırdık zamanı
Zamanın elimizde kalmış
Son gölgesiydi geçmiş
Ne geçmişti ne geçmemiş
Biz dünyadan geçerken
Kalbimiz çoktan bizden vazgeçmiş

Ölüm bir fenalıktı
Ölümsüzlük de öyleydi
Hayatın dili ezberimizden çıkmıştı
Hayatı zapt etmiş
Kendi mülkiyetine katmışlar yüzünden
Farkında değildik
Hayatın bizi acemilediğinden
Usta rolü kesenler arkadaşımız değil artık
Zorunluluğu ömründe tüketmemiş
Ne naif ne güzel insanlar vardı
Önemsemeden
Yanlarında bir hayat boşluğu taşıyan
Yenilmez düşleri olan
Çoğunluğun ayak izinde kaldık
Eskidi, yaşı geçti arayacağımız adreslerin
Resmi caddelerden resmisiz
Bir gece gibi geçip gittik
Biz elimizde saklı sanırdık zamanı
Zamanın elimizde kalmış
Son gölgesiydi geçmiş
Ne geçmiş ne geçmemiş
Kalbimiz çoktan bizden vazgeçmiş

NOTLAR

(1) Yeni Mecmua Bursa özel sayısı (1923): Yakup Kadri, Muradiye'de; Ahmet Haşim, Gurebahane-i Laklakan Falih Rıfkı Atay, Eski Saat

(2) A. H. Tanpınar Anısına Deneme Yarışması (2001) Saffet Uysal, Bir Bursa Çeşitlenmesi; A. H. Tanpınar Anısına Deneme Yarışması (2008), Zülfiye Yazıcı, Ah Şehir... Rüya Şehir

(3) Inatz von Brenner'in Bursa notları

(4) Ertuğrul gazetesi, sayı 233, 30 Temmuz 1914

(5) Tanpınar'ın Mektupları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara (1974), 22.10.1953 tarihli mektubu

(6) Odyssea, IV.563-568

(7) Görünmez Kentler, Italo Calvino, YKY yayınları,

(8) Petrus'un 1. Mektubu, 2.5

Kazım ŞAHİN

GELDİM KUSURLU BİR TENDEN

azalan ışık kararan gün
ağaç gölgeleri düşer uzaktan
geldim yorgun bir kadının teninden
dokundum derinine gözlerinin

yamaçlardaki uğultu
başladığı yerden düşer içime
kopuyor ayaklarım topraktan
vurunca insan dibe

gelip de durduğum yer
bahçe adları
unuttum utandım
aklımda tuttum
yola çıkıp da kaldım

azalan ışık kararan insan
ne bir gölge ne bir düş
ürperen sesin düşer derinime
geldim kusurlu bir tenden

Orhan EMRE

YAŞAR KEMAL'İN İNSANLARI

dağın söyledikleridir

I
bir tufan: hemite dağında
beni bir çocukluğun içine terk eden

atların terkisinde kaldım

geçtim tüm mağaralardan
türküsü söylenirken ceren ile halil'in

II
demirciler ocağı derler bize
ilmimiz, horasan

III
bu dağlarda: kızıl sakallarıyla haydar usta
ağır ve yorgun akar içinde zamanın

fakirlik: insan eti gibidir kerem ali!

Gültekin TEZCAN

SEN TELAŞI

I.
sesimi bir dut ağacından topladım bugün,
konuşursem dilim leke düşürür senin beyazlığına

II.
bir çöl kapanır dizlerine sen tanrı gibi sustuğunda
kum gibi dağılırım bu yüz'den
yüzüne inen her secdede

III.
gece bir mış gibi çakarken kaleme ziftini
gövdemi yar ağacına götüren şiirler yazardım
boynumda, dizelerin o yok'sun mevsimi

IV.
içimi kitap diye tozlu raflara dizdim hep
diline düşsem, düş'sem diline
ve bir okuyup üflesen şimdi beni
tozum silinir, duan ulaşır
yeryüzünde sağ kalabilmiş
bütün tanrılara

V.
hangi arşa yıldız düşürsen artık
adımı parlayacak ay aşığı sana
korkma!

VI.
çok geceler boyu
senli güzlerimi anlattım
yoluma düşen aynalara

Esra MURUTOĞLU

KİRAZ AĞACI

Parmağımı bandedim reçeller gibi
tatlı bulutlar
rüzgâr serin ilahilerini söylüyor
dalgalar ah
sonsuz
yürekli
tanrı
Esrarın tohumundan taşıyor.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 50 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı	: Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı, çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.